MACULA (X.)

Regény

BRASNYÓ ISTVÁN

A naplóíró azonban kénytelen elidőzni a fiú jelenségénél: egyáltalán, honnan került oda abban az estében — hűvös volt, akár egy Viktória korabeli angol költeményben, és a hidegben birsalmaillat szállongott, a hold fényét pedig tisztára összekuszálta és -tördelte a szélfúvás, és olyan volt, mintha kibomlott szőke hajfonat söprögette volna a világot, idelenn, odafönn egyaránt.

A végtelen vad réteken
novembert trombitál a szél

— vagy csupán holdkóros álom volt a holdvilág, és sokkalta inkább a valksötét felelt volna meg, és a szélverés sem az volt, hanem pusztán huzatolás; esetleg a még föl sem kelt hold üres, porfogta tányérja előtt? Minth mérleg lebegne a súlytalanságban, a csillagábrára akasztva, és most annak a serpenyőjébe állnánk bele, mérlegelni a tulajdon súlytalanságunkat... Állna tehát benne a naplóíró meg a fiú, űri közönyben, akár valami ruhában.

Hogy mindez azt követően van, amikor kikelt a borbélyszékből — valahogy azt követően lehet, habár eléggé toleránsan kell viszonyulni az időpontokhoz, a partíciókhoz, ha az ember nem kifejezetten csontvázat szeretne összeállítani, ha meg egyenesen életre szeretné kelteni, akkor a legjobb, ha fekete macska farkába kapaszkodik: de ez csak azokra az időkre érvényes, amikor a naplóíró még nem számított megmalacozott embernek, sohasem álmodott szemüveggel és másik, sajátságos gyermekkora volt, a fiú viszont nyilvánvalóan jelenség: nos, ehhez kell most igazítania a pennáját, miután megrakta kukoricacsutkával a kerek vaskályhát; hogy nem élnek még mindig emberek!

A kérdés, ami fölmerült, hogy betöltötte-e ötvenedik évét — hát kötve hiszem, mert milyen kor partvidékének abráziója formálhatja ilyen

alakúra az embert, mivel az csupán rátalálhat erre a tartós alakzatra, amely mintha kavicsot kereszteztek volna csigával, vagy előbb csiga volt, és azután lett a háza kövület, s végül kavics: de mikor? És milyenek lehettek eredeti arányai? Annyi bizonyos, hogy ez a jelenlegi töredék, és a naplóíró a töredéket éli, és ennek nincs meghatározott kiterjedése, se tartama. Csupa szaggatott vonal, és ezen a határon könnyen átszivárog.

Úgyhogy az életkora sok mindennel kifejezhető lenne, csupán nem nap- vagy holdévekkel, inkább a földi katasztrófák korszakaival vagy a közöttük eltelt nyugvási periódusokkal, ha egyszer ezek alakították és zilálták, tördelték meg darabolták — és ezt a mostani formáját az egyszerűség kedvéért a legjobb véglegesnek venni, hogy mennyire belül azon az időn, amit mérni szokás: ettől tekintsünk el, hiszen senki sem helyezhető pontosan egy adott kor tengelyébe; ha más nem, az árnyéka vagy egyéb tartozéka mindig kilóg innen is.

A naplóíró életkora végül is lehet 33 vagy 44 év, 55 azért lenne sok, mert akkor már az ember önmagába figyel, és ezen kívül mit sem lát, nemhogy észrevegyen egy fiút, aki odakintről az ablakon néz befelé a sötét estéből, és erről a fiúról elképzeljen valamit vagy igyekezzen róla ezt-azt megtudni, habár ez az érdeklődés teljesen egyoldalú, akár a szélhűdés.

A naplóíró tehát őszi estét írna le vagy a halottak napját: napközben elidőzött a temető drótkerítése mellett, olyasféle arccal, mintha rést keresne a kerítés tövében, hogy bebújjon rajta, olyan helyen, ahol menynyi lehet a rejtelem, hangulatára már verset is talált:

... lidérc, mely az éj titkait tanítja,
boszorkányszombatok főzött jótuszait,
vén nőt tükre előtt, s meztelen lányt, amint a
Démont kísérteni harisnyát igazít ...

A tört szárnyú, gazdátlan, elszáradt fű a kerítés hálóján belül már hamvasszőkére fakult a fényverésben, és most elkóborolt kan kutya hever benne, valóságos fészket alakítva ki maganak és két fekete tökét kivetve a napfénynek, félig csukott szemmel sütközik: fiatal állat, látni hibátlan fehér agyarát az elhúzott fölső ajka alatt, és úgy látszik, a naplóíró tart a kutyától, mert nincs szándékában az általa használt vagy kialakított résen keresztül jutni be a temetőbe, inkább továbbmegy a földes mezei út szélén, afféle csatangoló maga is, mint a kerítésen túl a kutya.

Megy, mintha az újvidéki zsidó temető mögötti utcában haladna, mosott hajú árokparton, és hol van ekkor még a félhat, mindenszentek estéjén; valahol szürke pernyét öntöttek ki, ez tapadhat rá az égaljra, ahol újra kezdődik azon az egy húron a nyiszálás, a Botteni-öböl fe-

ől, esetleg valamennyivel keletebbről, észak—északkeleti irányból, és a szél még nincs annyira erősödőben, hogy lökéseivel tisztábban kiemelje a hangzatok sodrását vagy örvényeit, az égi mosókonyha csobbanásait, hogy jobban nekifeszüljön a látóhatár vonalának, vonulatának, longitudójának, egyelőre csak kis amplitúdójú hullámok tolulnak, terelődnek keresztül a néptelenségen, ahol a fiú a kerékpárját hajszolja széliránt, télikabátjának szárnyai akár az országúti vitorla, egyetlen mozgalom a panoráma rövidebbik, nyugati szelvényén, az üres répaföldek között.

A fiú egész nyáron, egészen eddig méhészkedett egy hideg emberrel, aki már rég fölfigyelt arra, hogy a testhőmérséklete szakadatlanul csökkenőben van, hideg hullámok futnak át rajta, mintha folyóvíz lebegtetné a mélyében, öblögetné ki a vért ereiből, és azok zöldes lével töltődnek föl, ami nem borzongatja a bőrét, és nyilvánvaló, hogy a folyamat valami egyensúlyt keres a langyos és a jeges között, tartósságra törekszik, és neki magának kár olyasmivel próbálkoznia, hogy elejét vegye ennek, azaz tett ilyen irányú kísérleteket, vagyis meztelenre vetkőzve csalánban hempergett meg, hogy így tüzesítse át a testét, de ettől csupán a zöldes bőre pirult ki iszonyatosan a csalánlevelek marása nyomán, testnedvei szemgolyónyi csodálkozó csomókba futottak össze, és vad forrás zubogott még a bensőjében is, hanem ez órák alatt elmúlt, és ismét kezdetét vette konok kihűlése, amint a bőre a daganatoktól kisimult. — Méhszúrás — ebben látta utána a megoldást, illetőleg a gyógyulás lehetőségét, és mindenféle veszett, világgá röpült, sötét és gonosz lelkületű méhrajokat befogott, hogy netán ha megmarják, haragjuk testét is áthevíti, átjárja, olyannyira, hogy fölgyógyul — csakhogy miből, amikor kórságának neve sincs, és az emberek csupán a hűvös kézfogását veszik észre, meg a zöldessárga színét, mintha egyenesen kriptából jönne, nyúlna ki, hogy kézfogásuk révén szabadítsák ki a fagyosságból, amely annál inkább eluralkodott rajta, minél hosszabbra nyúlt a nap kerengési ideje, mintha az északi, hűvös nyarakat járta volna, ahol sohasem nyugszik le a nap, és az olvadó jégtől egész teste hideg lett, akár a béka lába.

Ilyen elhűlt ember nincs is — gondolta volna a fiú, ha maga is nem érzi közelében a hűvösséget, és ha nem látja hogy jelenlétében mily könnyen kialszik a tűz, mintha nyirkosság csapná meg éledező parazsát.

— Levette rólam isten a szemét — állapította meg a hideg —, nincs többé, aki melengessen...

Ám ott volt a rengeteg méh, fonott kasokban meg deszkakaptárakban, ám bármilyen veszedelmeseknek is számítottak, nem mutatkoztak hajlandónak marni a jeges testet, mintha csupán egy cajgnadrágba öltözött szobor mozgott volna köztük, ki sem próbálták rajta a fullánkjukat. A méheket azonban, ha már összefogdosta őket, gondoznia kellett, de reményvesztetten és egyedül nem sokra jutott ezzel a munkával, így

került hozzá a fiú, aki mintha mindent kitalált volna, hogy mit kell tennie: a mézükből igyekezett pénzelni a hideggel, méz pedig senkinek sem kellett, mintha ki-ki a rózsája ajakáról gyűjtötte volna. De ettől függetlenül a fiú meg a szenvedő hideg ember mézlegelőkre hordták a méheket, és egész nyáron nomád légi pásztorokként éltek — ez már legalább a második nyara volt a méhekkel a hidegnek, a fiú pedig ekkorra tanulta ki a mesterséget.

— A fene a zsírodba — dicsérte meg az elhűlt ember a fiút —, ez már jobban megy neked, mint magamnak. Biztosan kevésszer vertem érte végig a hátadon!

— Nem a hidegséget, hanem a méhészkedést tanultam — feleselt vissza a fiú. — Arra pedig magamtól jöttem rá mint a háromnapos hideglelés!

— Mire?

— Kire! — nevetett, mert hálátlan tanítvány volt, akár a legtöbb vele korabeli gyerek, és a hideg nem értett a nyelvén, nem tudott közel férkőzni a lelkéhez.

Vagy a fiú lelke nem vette be a fagyot — rója a papírra a naplóíró, és ha a tollából kiszökik a tenta, a félhomályban igyekszik belemártani a tintásüveg nyakába, mintha a jobbján kelő holdkorongba nyomkodná, és ennek megfelelően csillogó betűkkel is folytatja, ismeri föl a tulajdon szavainak jelentését:

Használjuk ki távollétünket!

Vonásnyi kiterjedésünket az ónos, üres térségben — húzzunk mellé még egy lárványi alakot...

Ha mentünkben, miután besötétedett, tüzet kér valaki a temető kerítésén túlról, cigarettára gyújtani, vagy hogy ismét meggyújtsa csonkig égett, tenyerével takargatott gyertyáját: vajon mi a teendő? Nyugodtan verjük ki a kerítés oszlopán pipánkat, és körülményesen kerítsük elő dohányzacskónkat, s alaposan tömjünk rá, csüggve ezalatt szeme sugarán — s csak azután ejtsük sorát a gyufa föllobbantásának, máris sajnálkozva, hogy a takargatott világosságnál úgysem látunk senkit, s kénytelenek vagyunk egyedül fogyasztani tüzünket, elnyelni azt a lángot, melyet valaki csak látni szeretett volna, ez volt minden vágya; de nem tagadtuk meg tőle! — nyugszik meg bennünk a lelkiismeret, és furcsa módon nyoma sincs inunkban a rettenetnek, mintha csak beljebb léptünk volna az ismeretlenbe.

A fiú eközben már elkerékpározott, s odabenn a szoba teremnyi levegője is annyira átmelegedett, hogy a naplóírónak neki kell vetkőznie, de azután rájön, hogy ingujjban mégis fázni fog, a falakkal valami nincs rendben, vagy túl vékonyak, vagy túl vastagok, és hideget verejtékeznek, ugyanazt a hideget, mint az elhűlt ember, s most újra elkezdeni öltözködni, a sivár mindenségét, jobb lenne, ha az ember valami tartós be-

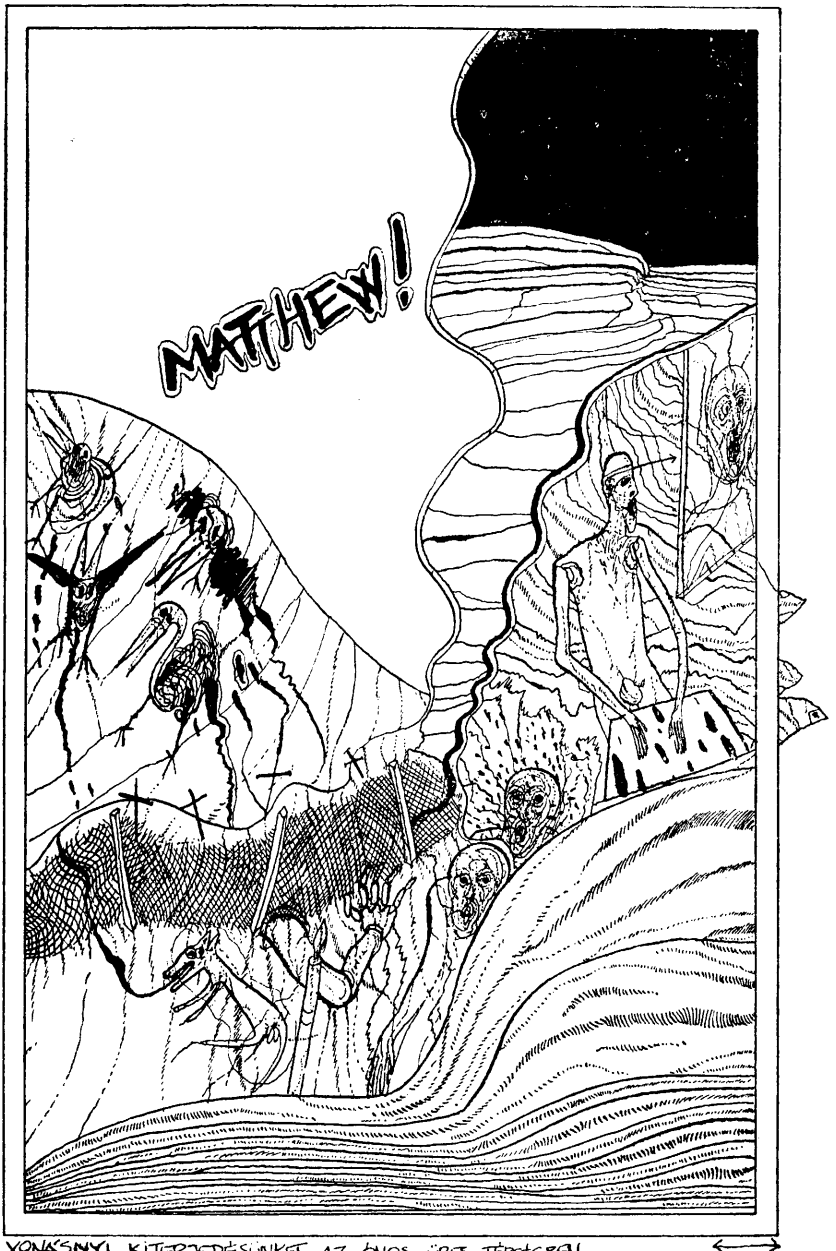

VONÁSNYI KITERJEDÉSÜNKET AZ ÖNOS, ÜRES TÉRSÉGBEN...

tegséget kapna, és intézetben vészelné át ezt az időszakot, amit annyira nehezményez.

A fiú napközben — azt megelőzően, mielőtt benézett volna az ablakon — az elhűlt embernél járt, hogy segítsen neki viaszt olvasztani, mivel ő maga sehogyan sem boldogult a tűzzel, a tűzhely huzata mintha berekedt volna a közelségétől, befelé fújta a füstöt, vagy a kémény torkába sütött bele a nap, mindegy, a huzat nem szelelt, és a tűzön a rőzse csak sistergett, nem kapott lángra, a vesszők elmetszett végén szivárványos tajték jelent meg, és a viaszdarabok tehetetlenül, bizonytalankodva lebegtek a fazék hideg vizében — vagy maga a fiú csinálta ki ezt a hidegnek, hogy nélküle ne tudja kiolvasztani és eladni a viaszt, mert neki is szüksége volt a pénzre, legalább hogy bort vehessen magának, mivel borral sehol sem kínálták meg, csupán enni kapott, ha olyan időpontban állított be valamelyik házhoz, amikor ott enni szoktak vagy már épp nekiláttak az evésnek.

A hideg házában nemigen volt mit enni, az udvaron elvékonyult nyakú macskák fogadták nyávogva az embert, hátha vet nekik valamit, a kutyák pedig a házsarok mögül leselkedtek kifelé, egyetlen vakkantás nélkül, csak később merészkedtek elő és szaglászták meg az érkező nyomait, és olykor egészen váratlanul elpusztultak, hosszúra kinyúlt, mocskos szőrű tetem maradt utánuk, mintha valami apróra végignyalta volna őket: a hideg házának népe sehogyan sem tudta megérteni, hogy éhen döglöttek.

Ebben a környezetben kellett magát föltalálnia a serdülő fiúnak, és bizonyára csak azért nem maradt el a háztól, mert érdekesnek találta a hideg embert, semmi más oka nem lehetett a ragaszkodásának, és inkább olvasztotta meg főzte az összerágott meg bábinges lépeket, tapasztalta a hideg mesterséget, de igyekezett mindvégig a közelben maradni, mint aki tolakodó módon a végkifejletre várakozik, s eközben szívességből eztazt még megtesz. Valami föl-fölszárnyalt benne, mint messzi, idegen kontinens réti sasmadara, amely kora reggel kiáltozva indul vadászni a Dundee (Mich.) környéki farmok fölött: egyszer csak megjelenik a falu mögötti erdő fáinak magasságában, ahol az odzsibvék laknak vagy laktak, s átsuhan a vízelvezető árkok mentén, két-három mérföldet is, farmháztól farmházig.

— Matthew! — visongja a madár olyasféle hangon, hogy égnek áll tőle az ember feje tetején a haj, és repül rézsútosan a betakarított gabonatáblák fölött, de bizonyára inkább az erdőben fészkelhet, és a falvakat messze elkerüli. A kukoricásokban csak apróbb baglyok szoktak vadászni, és kizárólag éjszaka, ülnek a kukoricacsövön, és lefossák fehérrel a kukorica bajuszát, egyébre sem valók, meg hogy az ember rémeket lásson a holdvilágnál, ha betéved valamelyik parcellába, s a baglyok félelmükben füttyögni kezdenek. Olyat kiáltanak a fülébe, hogy menten kiugrik a csizmájából.

Ezt a mesét mondta el egy nagy bajuszú ember, aki onnan jött vagy oda tartott, de mindenképpen járt ott, és alaposan megfigyelte mindezt, de a hideget nem érdekelte, így a fiúra maradt a mese teljes egészében, a maga együgyűségében, hogy a naplóíró nem kontárkodhatott bele, mivel a fiú senkinek sem mesélte el, mert mi a fene mesélnivaló lehet egy madáron? Vagy több madáron is, ahogy ott ülnek a sötétben a kukoricacsövön, és hosszú rikoltásokat hallatnak, miközben fehérre meszelik a kukoricaszáron a csövek bajuszát...

Jólesett a fiúnak e másik kontinens híre, átélhető valósága, és itt, távol az elhűlt embertől, nem is volt anyira hideg, habár ugyanolyan magányos maradt, mint eredetileg is volt.

A naplóíró igyekezett fölidézni, hogy milyen volt az ő kamaszkora, hanem a naplóíró nem emlékezett rá, nemigen volt semmiféle kihangsúlyozott kora sem az életének, és különben sem igen óhajtott utólag okoskodni; és minél egyszerűbb meg világosabb följegyzéseket szeretett volna magának, annál inkább belebonyolódott, nem valamibe, hanem abba, amire nem volt magyarázat, és a számára sem volt kifejezett neve, vagyis efféle szederindába, ami a dolgok mögött van, akár az árnyék, habár egészen világos, mondhatná egyenesen negatív árnyéknak is, ha nem erről szólni volna a legnehezebb a számára.

A naplóíróban már-már olyan szándék ébredt a novemberi estében, hogy a tél folyamán levélben fölkeresi a mesélőt, és mindent elmondat vele kórságos madarairól, hátha a részletek révén jobban a közelébe férkőzhet a fiúnak — elsősorban a sas sikoltását illetően marad tisztázatlan valami, hiszen a Matthew valakinek a neve kellene hogy legyen, akárhogy is széttagolja a vijjongás, erre ismerni benne, s volna-e valaki, ilyen nevű, akit szóba lehetne hozni?

Ám ez igen bizonytalan elképzelés, fél hat tájba illő ötlet, hogy egy favágót csak úgy ripsz-ropszra előkeríteni a vadonból, ahol mind a kereső, mind a rejtőzködő holtbiztos, hogy egyaránt el fog tévedni, és medvebundában kerül ki majd csak évek múltán a másik oldalon, ha egyáltalán kikerül, vagy a bunda nem magan a medvén lesz. Ilyesmivel kecsegtető útnak, főként a szomszéd kontinensen, bajos nekivágni, amennyiben a naplóíró ki sem számít mozdulni, nem a kontinensről, hanem még egyelőre a határból sem: tulajdonképpen hova is mozdulna, úgysem szabadulhat meg önmagától, mint valami agyrémtől, még ha valóban az is.

Hogy a fiút képtelen valami családba behelyezni, ez is csak arról tanúskodik, hogy a naplóíró nyilvánvalóan sérült, vagy bizonyos szempontok szerint érzelmileg fejletlen; eléggé kikényszerítettnek tűnik az az elképzelés, hogy a fiúnak nincs is családja, még akkor is, ha valóban így van — erről ugyanis nem lehet még egy jelenséget sem megközelíteni, nem valóssá tett és konkretizált egyedet, akit egy hideg emberhez fűz valamiféle kapcsolat — egy rétisasról szóló történet? —; jobban tenné,

ha ennek firtatását félbehagyná a naplóíró (habár maga is mind gazdátlan, mind pedig hideg embernek számít), és jobb híján ismételten elmerülne az alomban, vagyis kifejtené megmalacozásának történetét, vagy valami egyéb, lángoló és közhasznú dolgot, könnyen érthető és hamar feledhetőt, ahelyett, hogy olyan mozdulatokat tesz, akár egy levegőbe kapaszkodó bronzszobor a magasban, amely a firmamentumot szeretné átfesteni, és már csupán az ecsetet kell odaképzelni a görcsös ujjai közé.

Ez, ez üti szíven a naplóírót, ez a jelenet vagy látomás, mindenesetre a bronz szaga, patinája, patinájának aromája! Hogy a hónaljban meg a szétvetett lába között burjánzó zöldes bevonat ellenére cselekedni akar! A szándék, az erőfeszítés, a feszülés! Kezdettől fogva ezt a szemléletet élte...

Hogy szűkre szabott fejű, magas sarkú lovassági csizmában, amelyben ha három lépést tenne, szinte orra bukna, s a kemény, merev csizmaszár is erősen lenyomná a lábfejét, hiszen még benne van a bronz súlya meg a bronz sarkantyúé: ebben nem lehetne elfutni, ez nem parasztbocskor, az ilyenben az ember állja a sarat, tartja a helyét, nem pattanhat benne kerékpárra, legföljebb csupán a megörökített pillanat marad: ahogy hujjogva elkergeti a fölszerszámozott lovakat, ég felé lendítve a kezét, és szélesre tátva a száját — szája most nem az a kis szőrös fekete száj, amely sokkalta inkább kacagásra meg éneklésre felelne meg, hanem más vágású, amely akár egy nap járóföldnyi területet is képes bekapni és a nyaka bőrénél fogva addig rázni, míg szemernyi élet van benne, vagyis ha nem lenne oly fogatlan ez a száj, a süly nem visz benne véghez oly nagy pusztítást, de így jár, aki télre jégen reked, fut a sarkcsillagnak, amíg egészen alá nem ér.

Nos, ebből a szemléletből kellene kitámolyognia a naplóírónak — miután megfontolta mindenre való teljes alkalmatlanságát, hogy még ha tükörbe pillant, akkor sem a saját arcmását látja visszaverődni, más forog a fejében és más a szemében: roppantul hideg és józan emberré szeretne vedleni, amikor is a hideget a tél hozza rá, a józanságot meg úgy egymagában szeretné elérni, vagy ehhez keres támaszt nem létező leleményeiben, amilyen a fiú vagy amilyen Jácint volt, a két csúcsa annak a háromszögnek, ami ő maga meg ami után tapogat, de végeredményben mégis csupán a szöveg emel rajta, amit ír olykor, fölhangolódottabb állapotában, mintha egy nagy pocsolyában a Hold tükörképére vizelve verne hullámokat; eluntalak, világ! Más mutatványok szórakoztatnak engem! — állapítja meg lúdbőrzős orral, és szippant is rajta rideg szállásán, nehogy elcsöppenjen.

Hogy emóciók szántanák a lelkét? Vajon miféle emotív megnyilvánulásai lehetnének? Suba szőre az egész!

Olyan kis katlankák tűnnek itt föl olykor a járdán, minden pillanat-

ban készek tüzet okádni, nehezen hihető, miszerint a naplóíró sóvárogva vetné papírra:

„Kimarjult maga után a bokám, menyecske, mióta a boltban megláttam..."

Most mióta vagy miúta? — akad meg a toll a kezében. Miután? Kérdéseket ugyanis mindig tehet föl magának az ember, még akkor is, ha nem gondolja komolyan. Vagyis nem elég még mindig ebből az áporodott, békés, bűzlő vidéki estéből? A sárkaparóból meg az őszi gúnyából, az alkonyati verébcsiripelésből meg az átható egérszagból? Innen van tehát a vágy magára rántani egy lovasszobor mentéjét!

„A vágy, hogy tovairamodjunk" — veti föl újfent a gyakori elképzelést. — „Az éjszakát nyugtalanító járőr patkódobaja az útszegélyen, az elfonnyadt fű kemény gyökerén. Megy a lovas, szürke köpenye eltakarja puha rendőrcsizmájának szárát, rövid kengyellel üget, mintha attól tartana, hogy lába belelóg majd a sárba, ha előbb-utóbb kénytelen lesz nekivágni ennek a megcsuszamlott, keletlen kovásznak, amiből errefelé a kenyerüket sütik. Lépten-nyomon ezt dagasztják, nyaranta és telente, belőle építik házukat és bele temetkeznek, és néha újra előkerülnek kis, ősi korhadt fejeik meg áldozati síri edényeik: bizonyára ezekben melengették valaha túlvilági vacsorájukat, legalábbis erre utalnak füstfogta oldaluk. Régi, csempe darabokból állt már régen is a holmijuk, már régen is régi volt, egyszerűen már a levegőben fulladozik ez a tengernyi régiség, és minden továbbra is egyre régebbi lesz, és hiába az új, ha a régi gyökerén fityeg: a dolgok családfái ugyanúgy uralkodnak, akár a császári dinasztiák az ósdi pénzeken. Bottal üthetik annak a nyomát, ahová jutni szeretnének, hát akkor tiporják, rajta, tiporjuk, tiprassuk, és hűljünk el a csodálkozástól, hideg ember, hideg bátyám!"

A viasz, amit napközben főzött ki a fiú, odatapad az ablak üvegére, végigfolyik rajta, mintha metallizálná az üveg lapját, s most már csak leégetni lehetne róla, izzólámpával, hogy ezen is csak a füst maradna, mint a sírból mentett edények falán, és most azoknak az oldalán pillantgatna kifelé notícióit téve, miután nemrég keresztülbukott itt az álmos (ólmos?) küszöbön, még mindig a zsandárlóval bajlódva, vagyis azon tűnődve, hol hagyta a ló a társát meg a másik lovast, miközben átért a nem túl széles ingoványon, s a másik parton csorgatja hasáról a vizet a korai és hideg estében, mely ezalatt egészen egyenruha-szürke lett, horganyozott bádoglemez tolul föl a levegőbe falként, hát ennyire közel az est határa.

Miként szólni most a mások ügyes-bajos dolgairól? Említésre alig méltó csapongásaikról?

Ha fölébredne bennünk a nagyotmondás igéje!

Az éjszaka pincéje egészen üres, talán nyulakat kellene telepíteni ide, hanem félő, hogy reggelre mindent összefurkálnak, dobogtatják majd körben a földet, egészen üreges lesz, és lépten-nyomon beszakad a járókelők

talpa alatt. És a járatokon keresztül lassanként megtöltené az egész pincét a víz. És jönne fölfelé az éjszaka sötét vize, teli szárnyas hüllőkkel, miegymással, ami csak található a föld fekete gyomrában, azt most egyszerre visszaadná, öklendezné a rengeteg vizet, visszaadná mind a trópusi mocsarakat, és csak jönne fölfelé a szürke sár, és mind kisöpörné a mélységet, és mindent a visszájára fordítana, mire beállna a fagy, és még akkor sem lélegezne föl, hanem tornyokat emelne, jégből, Gaudí-építményeket, amelyeket elvesztettünk, az üres térségnek, hogy legyen mihez igazodni, ha majd mindezt a szürkeséget belepi a hó, és ismét nappal lesz az éjszaka, örökké érezhető derengésben és űri tükröződésben — ahogy elveszítünk valamit és nyerünk helyette másvalamit: újabb égtájat, égaljat, égövet, váltogatjuk a meglevőt az el sem képzelhetővel, ábrándra cserélve a megfoghatatlan tényt, amely nem egyértelműen adott, hanem ajándék, melyet visszavehetnek avagy viszonozni kell majd, bizonyára sikertelenül és még jó sokáig, ennyit máris megtanulhattunk.

*

De nem a te kutyaóladban fog eldőlni az én sorsom! — áll végül is, erőszakos karmolászással, mintha fagyott tintával írnák, folyton a tollra lehelve, de az sem igen használ, a fölkiáltójel zászlója már leesik, halványkék maszatolásként vonszolódik a deres mezőben.

— — — — — — — — — — — — —

Üveg az üvegnek — a kettő mozdulatiansága lassan egymásra másolódik, a tüköré meg az ablaktábla üveglapjáé, és szétválaszthatatlanul tapasztja őket egybe a viasz, a kettő közé most már késpenge sem férne be, az eredendő ábrázolatból lenyomat lesz, a naplóíró végleges képmása, mintha a lelkét lehelte volna a viaszba vagy préselte volna bele, és most innen egyhamar nem lesz ám szabadulása, hiába is villogtatja gyémántos szeme élét: nagy fülét mintha kiszögezték volna, hogy messze elálljon a fejétől, fölfelé fésült rövid haja pedig erősen deresbe játszik, úgyhogy állhatna ez a kép egy városi ház szobafalán is, vakablakot tartva — nagyjából azonos lenne a kilátás is mindkét helyen a kép mögött.

Most, hogy retusálatlan szája csukva maradt, semmit sem lehet megállapítani a formájáról, azon kívül, hogy elábrándozó, vagy ez az egész arckifejezésére vonatkozhatna? — a viaszba nyomott arcmása helyenként oly leheletnyi vékony, hogy mindegy szinte, melyik oldaláról szemléli az ember, vagyis bajos róla megállapítani, kifelé avagy befelé tekint-e, a sötétnek ugyanis közömbös, a sötétben alvónak még inkább: alszik itt valaki, az bizonyos, futóvendég, aki itt lelt éjszakai szállásra; el-

szántan burkolózik takarójába és nyomakszik lenge anyagába, mintha távlatban egyáltalán nem állna szándékában többé fölébredni, kitérne az elképzelés elől.

— Ez az ember egészen meghiúsult — vonhatná le a következtetést a viaszból előderengő képmás, amit egyaránt vonatkoztathatna önmagára is, hogy ez lenne a vége meg a veszte, mint ilyen vagy olyan valakinek, ha egyáltalán lenne még valaki.

Hanem most vagyunk csak befogva — — — — —

Akár egy fodrászszalon üvegre másolt cégtáblája — hát nem éppen ideális küllemű férfiú. Bizonyára rögtön ezzel kellett volna kezdenie pályafutását, így némileg fölnagyítva, hogy mégse tűnjenek annyira torznak az arányai. Fölösleges lett volna oly hevesen fondorgatnia elméjét, amit az írás különben is megkövetel: a kép többet mond, és amit mond, sokkalta érthetőbb.

És jön ránk ez a ködülte idő — — — — —

Különben nem hinném, hogy ez a kép vagy ábrázolás vagy viaszba lapított pofa azonos lenne azzal a másikkal, amit elmulasztottam annak idején megszerezni: már napok óta ott kallódhatott valahol a szemétgyűjtő konténer mellett, bizonyára csak le kellett volna hajolnom érte; de nem, inkább széjjelterpesztett lábbal és nekidülleszkedve — kezemmel a térdemre támaszkodva közben — igyekeztem közelre hajolni az arcmáshoz, mialatt valami visszatartott attól, hogy magamhoz vegyem vagy hogy egyáltalán fölemeljem a fűből, és csupán később jöttem rá, hogy föltehetőleg tévedtem, elmulasztottam valamit, és mindent alighanem elölről végig kell csinálnom ahhoz, hogy ezt helyrehozzam, megleljem fél szárnyú egyensúlyomat.

Az alvó képe világos volt előttem abban a futólag berendezett helyiségben, amelynek falán a viaszba préselt arcmás esetleg helyet kaphatott volna, de itt oly nagyméretű volt a hevenyészettség, hogy rögzítésében a rajz sem igen segített volna, egyetlen biztos felület mutatkozott csak, a gyűrött és dúlt ágy, habár az alvó személye igencsak kétséges maradt, egyáltalán, van-e itt alvó, vagy csupán az ablak redőnyének és függönyének árnyéka gyűrődik föl és torlódik egymásra, fölhalmozódik a képzelet szemete.

Végleg befagyva, szakállt lógatva alá a levegőben, mint égi függöny rojtját — — — — —

Magam is odahengeredve az alvó mellé — — — — —

(Ahogyan a kép mellé kellett volna annak idején a fűbe heverednem.)

— Sentiću! — szólítom meg a mellettem fekvőt, suttogva, hogyha valóban alszik, föl ne ébredjen.

— Je si li to ti?

— Jesam.

— Hol mászkálsz, kutya fasza?

— Kutya fasza, kutya fasza... — méltatlankodok —, te mászkáltál el, vörös lány után.

Mert volt neki egy vörhenyeges spinéje. Még mielőtt kibújt volna az egyenruhából. De hol voltak már az arany rangjelzései! Stráfok, csillagok... Kutya fasza voltak!

Ez már akkor volt, amikor úgy gondoltuk, hogy elutazunk Palánkára, vagy átmegyünk Horvátországba.

Említettem neki Boszniát, de Boszniáról hallani sem akart, habár először fölcsillant a szeme, és elkezdte sorolni a vasúti fővonal melletti állomások nevét. Nem tudom, hogy délről északnak haladt-e vagy északról délnek, de egyszercsak elsápadt, és azt mondta, nagy keservesen:

— Maglaj!

És már nem akart menni.

Ahogy Hódságra sem akart menni, mert az is bizonyára emlékeztette valamire, én pedig szívesen mentem volna Hódságra, valamennyivel szívesebben, mint Palánkára, és onnan Horvátországba, mert Horvátországot egyáltalán nem ismertem.

— Belerántasz te engem a szarba, nem megyek veled!

— Jószte, jószte! — ezt mondta erre.

— Hát azt még meglátjuk...

— Megyünk! — és megint fölsorolt egy csomó vasútállomást, egészen Borovóig.

Én nem akartam menni, ezen megsértődött, végül hajba kaptunk, és mint két viaskodó árnyék, marcangoltuk az ágyat, végül egészen elintéztük, valósággal szétvertük, mire föltápászkodott, szusszantott egy nagyot, és magabiztosan megint csak kijelentette, mert úgy gondolta, fölébem kerekedett:

— Jószte!

Ekkor a viaszba fakult képmásra (képmásomra) néztem, és elképzeltem mögötte a vakablakot, ahol nyilvánvalóan van annyi nyirkos sötétség, hogy tetőtől talpig bekenjem magam vele, s akkor nem kell mennem sehova se; mondtam is neki:

— Még Palánkára sem!

Megint nekem esett, csépelt egy ideig, a fene a katonáját, még mindig jó erőben volt: közben bántam, hogy nem megyek vele, de tudtam, hogy úgyse megyek.

Mérgesen hajigálta a motyóját egy utazótáskába, és szidott közben, hogy összekarmoltam az arcát. Nem is volt olyan szörnyű ahhoz képest, amit én kaptam, összevissza két vagy három karmolás, arányosan elosztva a képén.

— Még azt gondolják, valami nő volt! Le kellene ragasztani valamivel...

— Biztosan azt fogják gondolni! Ujjal mutogatnak utánad! Énrajtam legalább látják, hogy verekedtem — próbáltam marasztalni, hiába.

— Azt látják, hogy verést kaptál!

— Az mindegy! De nem nő intézett el;

Erre megint meg akart sorozni, de hirtelen eszembe jutott a vörös spinéje:

— Gondolj arra, hogy a vörös lány volt!

— Az nem volt!

— De te gondold, és akkor már túl is vagy rajta. Mások meg gondoljanak, amit akarnak.

Ekkorra már nagyjából készen állt, ami nem fért a táskájába, azt magára aggatta.

— Miért nem szerzel egy bőröndöt? — kérdeztem tőle. — Az illene hozzád ilyen hosszú útra...

Nem válaszolt, hanem még egyszer megkérdezte, de olyasformán, hogy már nem kellett attól tartanom, kapok tőle még, bár egy monoklival kiegészíthette volna a készítményét a képemen.

— No, jössz?

Nem mentem, mire ő csakugyan elment, hogy hova ment? — hát kutya fasza ment, elvitte magával mind a holmiját, amit csak a táskája, a két keze meg a válla elbírt, a télikabátját azonban nem vitte magával, mint olyan ember, aki jobb időkre számít, most, a tél beállta előtt, de azt sem mondta egy szóval sem, hogy itt hagyja, rám testálja, vagy csak tartotta a haragot és nem akart beszélni, ám az is lehet, hogy mérgében itt felejtette, ez most már az ő baja, vissza meg úgysem jön érte, nem tudtam elképzelni, hogy ennyire megalázná magát, úgyhogy ideje volt szemügyre vennem ezt a szerzeményemet, nos, ha aranyos paszományt varratnék rá, talán még valamelyes formám is lenne a kabátjában, hasonlítani kezdhetnék régi önmagamra, amikor még nem veszelődtem el a világban, és a régi szűk mentémet viseltem, habár ez a kabát bő volt, lötyögött rajtam és majdnem földig ért, de nem baj, gondoltam, a paszomány ezen is segíthet.

Karomra vetve a kabátot kiosontam a folyosóra, bár előbb alaposan széttekintettem, hogy felkészüljek rá, kivel találom szembe magamat. Odakinn azonban csupán Rókuszit láttam, egy oszlop mögül lesett, és mosolygott rám: ez olyan jó gyerek volt, hogy akármerről képes volt megérezni a közelségemet, mintha valamivel hozzám lenne kötve, vagy én őhozzá, bizonyára mindig tudta, merre járhatok vagy hová tartok, úgyhogy most is elébe vágott elképzelésemnek:

— Ha szabad lenne tanácsolnom...

— Ne haragudj, most sietek. Majd legközelebb, ha még visszajövök ide.

— A kabáttal kapcsolatban...

— Miféle kabáttal? — fortyantam föl.

— A Sertićével.

— Nincs itt semmiféle Sertić! Nem is volt soha! Jobb lesz rád nézve,

ha elfelejted! — És félig megalvadt véres váladékot fújtam ki az egyik orrlikamból a gang kövére.

— Ejha! — mondta elismerően ez a sérthetetlenség glóriájába bugyolált többeljobb.

— Odbij! — mordultam Rókuszira, aki kicsi volt és vörös, akár egy micsoda, és kemény léptekkel vittem végig a gangon a karomra vetett, gondosan összehajtott kabátot, messzire szürkéllett a bélése, a visszfényétől szinte szürke lett az egész kapualj, és ez a színváltás is már-már jelezte, hogy mennyire magától értetődően veszem félvállról mind a parancsokat. mind az indítványokat. Még hogy a Sertić kabátja!

Szabómester kellett volna most nekem, aki már látott zsinórt, még ért némileg a sujtásokhoz, hogy paszományt varrjon a kabátomra az én útmutatásom alapján. Öreg kis mester, aki székre áll, és úgy vázolja föl bordáim futásának irányát a kabát szövetén, majd nyelvét kiöltve menten nekilát fölvarrni az aranyozást, arany tűvel és arany cérnával, nagy lelkesedéssel, hogy szinte elkábítson e nemes színekben villózó látvány, és úgy lessem minden mozdulatát, miként Rókuszi vizslathatja az enyéimet, ahogyan valami hirtelen támadt üregből néznék kifelé — hát ekkora volna bennem az elragadtatás, önmagammal, persze, önmagammal — ahogy ismételten az igyekszek lenni, ami voltam, csupán a helyzet némi kijátszásával...

Ki nem állhattam azt, ha velem fondorkodni akarnak, bujtanak a turpisságra, és szándékaimban készek befolyásolni — ehhez maradhattam volna a bábszínháznál is, ott egyenesen zsinóron rángattak az ötleteik alapján, ott csakugyan semmire sem lett volna gondom: én vagyok a sötét huszár, és nem is kell mozdulnom a helyemről, csupán néha kapom a fejem magasságába a két kezemet, ha el kell szörnyülködnöm egy-egy lépés fölött, habár fogalmam sincs róla, mi az értéke... Vagy szegény öreg pára közelében — és még mindig hidat verhettem volna hozzája, ha még egyáltalán él; azután Nünüke... ám Nünüke előtt sem akartam mutatkozni ebben az állapotomban, hogy a macskáinak kelljen lenyalogatni a vért a képemről!

Hanem az utcán!

Alighogy kifordulok a kapualjból, a dagadtra vert és boldog képemmel!

Még csak nem is szembe jön velem, hanem ott várakozik rám; ez is tán gondolataim olvasója lett, akárcsak Rókuszi, vagy talán az én megmozdulásaim ily hajszálnyira kiszámíthatók?

— A kabát — azt mondja nekem.

— Egy fenét: nincs! — meredek rá kígyószemekkel, de nem fog rajta a bűvölés.

— A kabát! — állapítja meg most már sokkalta követelőzőbben, hogy magam sem tudom, mit csinálhatnék. Szabóért kiáltsak? Haladékot kérjek tőle? Az arcára valószínűleg ugyanazt a szürkét tükrözi a bélés,

akárcsak az enyémre, olyan árnyalatút, amilyet a kapu alatt láttam eláradni a boltozaton.

— Akkor jöszte.

— Dehogy jöszte — mondom. Most igyekszem nagyon okos lenni, én, az egykori sötét huszár. Milyen jól jött volna egy, már bevált lovascsel! Ha fölvarrathattam volna a kabátra a sujtásokat, mit mondhatott volna az ámuló Rókuszi?

— A kapitány! — mondta volna, de így az egész egyszeriben szertefoszlott.

Ez a Sertić csak kiragadta a kezemből a kabátot, amit oly gondosan összehajtogattam az imént, és bal kézzel — ki föltételezte volna róla, leszerelt tisztről, hogy suta? — alaposan odacsapott a jobb szememre, és ez bizony nem a tükörben volt. Az ütés később kezdett csak hasonlítani valamire, egészen helyes monokli kerekedett belőle, zárt, fekete karika. Sok mindenem volt már, de ilyen rendes monoklim még soha.

Rókuszi szakadatlanul ott járt a nyomomban, igyekezett elébem kerülni, hogy lássa, talán hogy gyönyörködhessen benne.

— Nézd csak! — mondtam neki —, nézd csak, amíg nem kapsz tőlem te is egyet...

Ezen meg egyfolytában nevetett, az ütődött krumplija.

Ezt követően kezdtem el irkálni.

Bizonytalan kimenetelű dolog, mintha valaki tortát vinne kerékpáron, magasra tornyozott tortát, fél kézzel egyensúlyozva. Láttam idősebb embereket is, akik ezzel próbálkoztak, olyanokat, akiknek már a kerékpározás is nehezükre esett, nem az egyensúlyozás.

Én pedig mindig velocipédet szerettem volna magamnak, meg olyan csíkos trikót, amelyiknek a nadrágja térdig ér. És magas szárú cipő volt az álmom!

Leveleket küldözgettem mindenfelé, és választ vártam *poste restante*, Szabó Miklós névre. Mivel sohasem érkezett semmi, meg voltam győződve, hogy valaki ellopkodja a leveleimet.

De legalább végigfutottam a bíborszín szőnyeggel megtalpalt folyosón, oly bátran, mint akit chimérák kergetnek... És ezt követően

NE HERÉLD AZ ORGONÁKAT!

— írhattam-e én vajon?

Félkegyelmes uram! (Félkegyelmű?)

Innen már látszik a kénrózsa, a kén színe, az égés szivárgása, ahogy belefekszik az alkonyatba, és körben ropogós lisztje szüremlik, bele egy égi köldök mélyedésébe: be kell csuknotok előtte az ablakokat.

A kilátás (a köldök befelé lógó zsinórja) lassan másfelé fordul, akár, a szélben a pályaudvar füstje. És most én következek, a háttérmegvilágításban igencsak nyurga utazó, akinek árnyékát fölmossák a statikus kövezetről: most hová?

Az árnyékom már nem sejtetni, mondani szeretne valamit, üvegre lehelni, hogy odafirkantsa — eh, aber egal.

Ködre ír a távozó, rémülettől befogott szajjal, reszketeg betűt, phoinikai jelet, és elszalad a mondák egyazon sivatagján, és sziklát tör a sziklával: vajon mi lehet benne?

Ily nyomtalanul veszne hát itt minden — beivódik a világosságba, és csak a régi hangja marad, az ül le fokozatosan: az ásatag, ősi csont megérzi vagy megőrzi, és mégis hangszerre tekteti fülét a hallgatózó, amelyben még mindig a ködszirénák búgnak, ha vízre vagy tengerre szállna.

Óvakodni, csak óvakodni a terjengősségtől! Nem biztos, hogy van belőle ébredés, hacsak nem az égzengés ébreszthetne. Valaki ilyenkor előront a rumosbögréjével, fölfogni az első cseppeket, akár az áldozat vérét: már megint esik!

A légnyomás, a fejében, és kinin után kiált, chínafa kérgét hántaná, de hordóban füstölik a gonoszt, nos, rázza is derekasan a fáját, mintha levecses eprét vagy édes gubacsát követelné, kutya csúf időben, és nem átall nagy hangon kiáltozni kifelé a hordó likán, amely mint egy O, de összefüggő beszédet hallat:

NE HERÉLJÉTEK AZ ORGONÁKAT!

— Üss már egy csapot a szájába! — parancsolja a vincellér vagy a raktárnok, mintha a tulajdon borát tartaná benne. Pedig a sánta lovába kellene egy csapot verni a parton, annak is, meg neki is a segge likába, mert megérdemelnék mindketten. A vincellér még külön két garast is, nehezéknek a szemére.

Én innen sejtem, hogy félkegyelmed mennyire bajmolódik a hugyozással, mint fentebb tudomásul is vettük ennek a szagját.

Jó napot.

P. s.: Most pedig, az idő birtokában, máris díszsírhely után tekingetnie, olyan pillantással, mintha keresne valakit, hanem hogy sehol semmi függélyes, ez egészen megnyugtató, mintha a krétai labirintusba készülődne, és zsineget vinne a köténykéje zsebében (kislány korunkból), csakhogy szívünkben ennél nagyobb az igény... Bekapcsolódni idegen menetekbe..

Most ilyesmivel megterhelt lélekkel járni helytől helyig, mintha az szándékozna koldulni, aki mindenét odaadta, mert hogyan is érvényesülhetnének különben a magasabb morális szempontok? Mert miként minden egyéb, ez is csak közönséges útvesztő... Ahogyan minden a kiagyalt messzeségben játszódik le, és egyetlen szó sem igaz belőle. Az eleje nem mentesül a végétől, trehány és puhány ember az, aki mesélné, és kicsapong az esze, mintha baravizet ivott volna. A hídtól lejjebb, persze, ahol már sokan a vízbe vesztek, s várakoztak lilás színben a halottkémlelő komisszióra.

— Minket ért a tragédia — mondják, és rázzák ki a hordalékos vi-

zet a fülünkből. — Mily boldog időkben! (Pontot kell tennünk az idők végére, habár sohasem fejeződnek be.)

És itt végre kis hiány mutatkozik: itt kapcsolódhatnék be az azonosítatlan számú (vagyis ELSŐ) fejezetbe, miután útjaink kereszteződnek (single cross), magunk pedig hibridizálódunk, és a legrosszabb esetben genetikai basztarddá válunk, ha magam már korábbról számítva is nem voltam az, úgyhogy innentől kezdve a legszívesebben basztard írással is folytatnám, hepehupás basztard betűkkel dűlöngélve a röhögéstől.

No és most az az idegen dísz- vagy gyászmenet, amelyhez csatlakozva... Mintha basztardot temetnének: minek ide szertartás?

Vannak még módos basztardok is, akiket a jóisten meg a haza gyámolít. A jóisten ugyan nem, de a haza képviselője igencsak enyves kezű ember, és eléggé szabadosan gazdálkodik a rábízott javakkal, egy nagy asztal roskad össze a papírok alatt, amelyeken ezt felsorolják, habár egy cetli is sok lenne.

Sikkasztod az árvák pénzét! Egyszóval

NE HERÉLD AZ ORGONÁKAT!

Még amikor a mama ülnök volt, akkor jártam itt utoljára. Az ember ugyanis mindig számíthat egy kis protekcióra, ha a mama az ülnök, és ezért napidíjat kap, nem hízik el, csak módjával, és festi magát, igazi falusi úriasszony a mama. Pannóniában ennek súlya van. A mama testsúlya arányában.

Emancipálódsz, mama? Benn vagy az igazságszolgáltatásban! Most már nyakig a szarban.

HERÉLED AZ ORGONÁKAT?

A mama, amikor még ülnök volt, fölbodorította a haját, és mindenkivel föl tudta venni a versenyt. Jogügyletekhez értett. Ez az utóbbi időben valahogy kiszállt a fejéből. Szívesebben emlékszik azokra az időkre, amikor az elítélt még a tejét szopta. Ahogy fintorgott a fogatlan szájával...

Nekem most már altatót kell bevennem. Egy kanálka trinitrotoluolt, hogy robbanékonyak legyenek az álmaim. Úgy imádom a klasszikus ágyúgolyótöltelékeket! TNT! Gyökerestül viszi ki a földből gyermekkorom házainak sarkáról az orgonabokrokat. Sötét estéken valaki mindig a tövükre pössentett — ennyi emlékkel vajon beérem-e? Márpedig be kellene hogy érjem.

Jó éjszakát.

Szerencsére örököltem valamit vagy maradt bennem ez-az a naplóíróból: érzékenység a szerencsétlen történetek szóbeli fölfokozására — én magam ugyanis nem tudom előadni az esetet, kilombosodok közben, és csak rázom az üstökömet, akár a szomorúfűz, de valahogy nem találok hozzá szavakat, egyáltalán semmihez sem találok szavakat, olyan lettem talán, mint Szőrvendel, akinél egyszer Sinkutya biztatására szerettem volna megszállni, és alighanem — na épp idejében cserben nem

hagy a józan eszem — jegyességre lépni mátkámmal, a tengernyi akadály ellenére. Mert mátkaságra lépni semmiképpen sem számíthat jogi aktusnak; no, mondja csak, mama!

A szállás előtt, ott, Szőrvendelnél, egy töredezett burkolatú kövesút vagy műút vezetett, inkább kövesút, mert a fölőrölt burkolatnak már csupán az alapozása volt meg, a zúzott kő meg rettenetesen rontotta a lábbelit, úgyhogy aki az úton járt, inkább az árokban bandukolt, ha nem akart mezítláb érkezni oda, ahová indult. A kapu előtt a bizonytalan menetrendű autóbusznak föltételes megállója volt, és ha egyetlen utas sem akadt, még hírből sem, akkor a busz ott vesztegelt a föltételes megállón, és a kalauz beugrabugrált udvarolni a szállásra az én mátkámnak, Jolánkának vagy Jovankának, így valahogy hívhatták, de nem hinném, hogy valami sokra juthatott az állandó vendégsereglet jelenléte miatt, ez pusztán eszmei udvarlás lehetett, habár én magam még eddig sem jutottam, pontosabban kezdetnek még a futó találkozásig sem mátkámmal.

— Isten barmai! — bömbölt néha rájuk a kalauz, és feléjük is csapott azzal a nyeles táskájával, de azok úgy szemlélték a kitöréseit, akár a kórházi ápoltak, valahogy akként helyezkedve, hogy jó kilátásuk legyen.

Elöl Jonel bácsi: ő hű közönségszámban ment, és antik szemlélő volt itt már legalább Sándor király ideje óta, azzal a mély forradással a homlokán, amit a feleségével való leszámolás közben szerzett — végül is az asszony kerekedett fölül meg a két lányuk meg a mit tudom én, kijeik, kipenderítették Jonel bácsit mezítláb, cajgnadrágban meg a dulakodás közben elhasadt ingben, és azoktól az időktől számítva egyedül igyekezett megállni a lábán a világban, Szőrvendel támogatásával, habár csak tolmács útján tudtak egymással értekezni.

Továbbá olyan népek fordultak itt elő leginkább, akik valahol és valamiképpen kibillentek és kificamodtak a kerékvágásból, és kibogozhatatlan, elvetélt szálakkal fűződtek Szőrvendelhez, úgyhogy ideiglenes menekültekként itt lakhattak a tanyán, ahol szerintük a szükségállapotokhoz képest minden kényelmük megvolt, sőt még az autóbusz is ott állt meg nap mint nap az esetleges továbbutazáshoz, mintha csupán ezért ingázott volna erre, hogy azután végül is utas nélkül térjen meg másnapig a keserves garázsába. Mert ezek bizony maradtak, fürtökben lógtak Szőrvendelen, és így lett itt az a lány is, az állítólagos jegyesem, valakitől vagy valakiktől, akik magukkal hozták vagy elfeledték továbbvinni, sehol anyakönyvezve vagy bejelentve, mintha nem is létezne. egyszerűen lebeg, úszik, sohasem fog rájönni semmiféle hatóság, hogy egyáltalán létezne: semmije és senkije, se nem oszt, se nem szoroz — ez volt bizonyára valamennyiünk eredeti állapota a világban, egyszóval innen sarjad a tősgyökér; no, és az egyház? — merülhetne föl a kérdés. Azok a festett angyalok, akik mintha röptükben a vizek alatt

terjesztenék széjjel szárnyukat, és két merev, fehér lábuk akként feszül hátrafelé, akár a levegőben siklóval viaskodó gólyáé? Hát azok? Sohasem fordul meg erre alázatos atya vagy missziópap? Hittérítő? Zarándok? Szent remete?

— Nem szoktak itt misézni? — kérdeztem egyszer Jonel bácsitól, mert ő volt itt leghosszabb ideje.

— Azt várjuk mi is, hogy majd csak lesz már itt valami válaszolta. — Azért is ülünk így ki, ha már látjuk, hogy fölveri valami az országút porát.

— A papjukat várják?

— Azt, vagy valami fölszentelt személyt. Szóval, ide várjuk a szentséget. De mindig csak ez jön.

— Hogy ezzel a busszal érkezik majd a szentség, és egyszer csak kiszáll...

— Úgy valahogy képzelik itt. De mindig csak ez jön.

— A kondukter?

— Az, az. De ez kegyetlen ember, nem ilyet várunk. Hanem más még sose jött.

— De ugyan mit kezdenének a pappal? Meg — ha jól láttam eddig — az is magukkal?

— A szerencse végett kellene nekünk. Ha jönne egyszer, mindenki megfogná a gombját, és feléje köpne. Az hozza a szerencsét a magunkfajtának.

— Hát ő erre mit szólna?

— Biztosan megfordulna, és menne, amerről a szél hozta. Csakhogy mi akkor már megszabadulnánk...

— Így is elmehetnek. Senki sem tartja itt erővel ezt a társaságot. Szabadok!

— Mégis más lenne az, ha mi magunktól szabadulnánk meg. A magunk erejéből, hogy úgy mondjam.

— És akkor mi lenne? — mert erre kíváncsi voltam.

— Ki merre lát: mi lenne? Fölszállnánk az ónibuszra, és majd csak gondunkat viselnék valahol.

Szóval, erről álmodoztak! A Gondviselésről! A fiatalabbak ugyan csak lebzseltek, ímmel-ámmal dolgoztak is, de nagyon jó erőben voltak, a vállasabbjai vissza tudták tartani a lovat a farkánál fogva. Kár, hogy már évtizedek óta nem esett itt egy rendes hó, hogy érdemes lett volna szánkót tartani, és ebbe a szánkóba a legfarkasordítóbb hidegben befogni, felrakni rá az egész társaságot, és én majd elhajtottam volna velük a szánkót, és sorra leraktam volna őket a Tisza meg a Duna közt mérföldkőnek meg mezsgyekarónak, mert ezek azt vették a fejükbe, hogy a kutyájuknak is kutyabőre van, hanem én csak egy becsületes disznómaratont szerettem volna rendezni velük, hogy ugyan ki kerül ki belőle győztesen.

Én tartottam volna a gyeplőt, valószínűleg életemben utoljára, és házastársi cikkről ábrándoztam volna, miként a régi nemzetségek, akik ekként jártak nősülni!

Fázhatott is a tökük, de nekem mindegy volt, most gyermeteg ősz volt, igencsak eszményi tünékeny megjelenésemhez: válogattam a fák alól a diót, amit a kiszabadult disznók nem nyálaztak össze, és a viteldíj ügyében is igyekeztem megalkudni a kalauzzal — hiszen bolond ember az, aki pénzt ad, ha egyszer természetben is fizethet!

A jegyesem körül folyt a vita, hogy egyáltalán kellek-e én ide vagy sem, hogy majd inkább ő így meg úgy — nos, engedtem a rábeszélésének, sőt még biztattam is, mivel én a jegyesemet sohasem láttam, ő csupán a Sinkutya által fölállított eszmény volt; utólag kérdezem: létezett-e egyáltalán? Ha mégis létezett, a szemére gondolnék legszívesebben, amivel elbűvölte a kalauzt: azt mondta, egy rundóért elvisznek, majd ő beszél a sofőrrel, annak biztos nem lesz semmi kifogása, házas ember, elnézi az ilyesmit.

De én tudtam, hogy mi a hűség, és hogy soha többé nem lesz módom valktában ily jó üzletet kötni, hogy sejtelmem se legyen, kit szeretnének megkeféllni, és ezért nekem szolgálatot tesznek. Ettől jobb boltot még egy pap sem köthetett volna velük, magasan a feje fölé emelve a szentségtartót.

(Folytatjuk)